

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2595

av **Niklas Karlsson m.fl. (S)**

Bostaden, en social rättighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om allas rätt till en bostad och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I 2016 års bostadsmarknadsenkät bedömer 240 av landets 290 kommuner att de har underskott på bostäder. Det är en ökning med 57 kommuner jämfört med 2015. Tillgången till en bostad är en grundläggande mänsklig rättighet. Det slås fast i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och finns även inskrivet i den svenska grundlagen. Utan ett hem är det svårt att utvecklas som människa, umgås med nära och kära, sköta ett arbete eller tillgodose sig sina rättigheter.

Dagens bostadsbrist slår hårt mot bostadssökande och är ett hinder för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Bostadskrisen består dels av en brist på bostäder och dels en ojämlik och segregerad bostadsmarknad. En hög takt i nybyggnationen är angeläget för att öka antalet bostäder, men det är även viktigt att se över användningen av det befintliga beståndet, stimulera flyttkedjor, riva de sociala hindren för en egen bostad och uppnå en skattemässig balans mellan olika upplåtelseformer.

Inrätta ett bostadsforskningsinstitut

Det behöver också byggas bättre. Omfattande forskning genomförs idag på universiteten. Men det behöver initieras mer forskning med fokus på boende, byggande, hälsa och miljö. Inte minst när vi bygger för en allt äldre befolkning behövs nya lösningar för tillgänglighet och trygghet. Att bygga mer miljövänligt är avgörande för en hållbar utveckling.

Rätt att bestämma vad som byggs

Kommunerna bör ges rätt att redan vid markanvisningen ange vilken upplåtelseform projektet är avsett att ha. Det ger kommunerna större möjlighet att planera långsiktigt för hela beståndet.

Stärk allmännyttan

De allmännyttiga kommunala bostadsbolagen utgör en del i den generella välfärden, där alla medborgare har rätt till samma grundläggande trygghet. De allmännyttiga bolagen är i många kommuner välskötta och inflytelserika på den lokala bostadsmarknaden och kan därmed vara goda föredömen samt höja förväntningar även på de privata bolagen.

Många kommunala bostadsbolag kämpar idag med att öka volymen nyproducerade lägenheter. För att möta detta behov bör lokaliseringsprincipen förändras så att allmännyttiga bostadsaktiebolag lättare kan samverka utanför sina kommungränser. Så kan nyproduktionen ökas och kommuner lättare planera större byggprojekt tillsammans.

Kommuner ser sig ibland nödgade att sälja delar av bestånd för att finansiera nyproduktion eller renoweringar. Att sälja enstaka hus eller områden eller att omvandla dem till bostadsrätt kan givetvis ibland vara motiverat. Samtidigt är det problematiskt att en del kommuner har avvecklat eller avvecklar sin allmännytta. När kommuner avvecklar hela allmännyttiga bolag/stiftelser eller omvandlar/säljer hela områden av ideologiska skäl slår det mot grupper som redan är svaga på bostadsmarknaden och som ofta har låga inkomster. Konsekvensen blir ökad bostadssegregation, vilket i sin tur kan leda till ökad skolsegregation. En lagstiftning liknande den som fanns före 2006 om begränsningar i kommunernas möjligheter att göra sig av med delar av sitt allmännyttiga bostadsbestånd bör införas.

Begränsa värdeöverföringar från allmännyttan

Allmännyttan har en särskild roll i svensk välfärd som yttersta garant för bostadsförsörjningen. Som sådan bör utdelningen från verksamheten återinvesteras i just allmännyttan. Därför bör den vinstuttagsbegränsning som finns idag tillämpas och undantagen från begränsningsregeln som möjliggör överföring för att finansiera kommunal verksamhet slopas.

Niklas Karlsson (S)

Anna Wallentheim (S)

Jamal El-Haj (S)

Lena Emilsson (S)

Per-Arne Håkansson (S)

Annelie Karlsson (S)

Kerstin Nilsson (S)

Marianne Pettersson (S)

Rikard Larsson (S)